

üksikuiks tüübilisiks osiseiks: 1) turuväli, teda ümbritsevate suuremate ja nägusamate hoonetega, millede seas ka mitu kahekordset ja kivehitust, äride ja ametikohtade koonduskoht; 2) alevi idapoolne, järve poole pöördunud osa tiheda õuedereaga, tüübiliste väike-elamutega, võrgukuivatamis-vaiade ning -putkadega ja paadisildadega all järve kaldal; 3) alevi läänepoolne osa, kus valitsevad enam viljapuu-aiad, andes siin tänavaile rohelisema, puhtama ja varjurikkama ilme.

Alevi sisemine korraldus. Hea korra poolest peatub Kallaste ikka alles oma esialgsel primitiivsel arenemisjärgul, nagu ta oli alguses lihtsa kaluritekülana. Tänavad on kõik sillutamata ja kaetud aluspõhja küljest pudenenud lahtise punase liivaga. Ainult turuväli on kivitatud. Alevi kõrge ja liivase asendi tõttu püsivad aga tänavad siiski kuivad; pori on rohkem ainult alevi läänepoolses, nägusamas ja varjulises osas. Kõnniteed puuduvad, peale mõne lühikese osa turuvälja läheduses. Tänavaid ei valgustata, ei puhastata ega niisutata, samuti puudub majades elektrivalgustus. Tarbevett võetakse järvest või kaevudest, ühine veevõrk, samuti ka kanalisatsioon puudub.

Tuletõrje-asja korraldab vastav vabatahtlik selts, kuid sellegi abinõud ja sisseseaded on õige piiratud ning algelised.

Ühendust muu Eestimaaga, peaaesjalikult Tartuga ja Mustveega, peetakse suvel laevadega, mis liiguvad Tartust Mustveesse ja tagasi, peatudes Kallaste kohal. Siin puudub aga laevasadam ja laevale ning kaldale pääsmine sünnib venede abil. Tormiste ilmadega muutub see ühendusabinõu võimatuks. Talvel on ainsaks liiklemisteks põhja- ja lõunasihil Mustvee-Kallaste-Alatskivi-Tartu maantee. Samu teid kaudu toimetatakse alevisse ka post.

Majanduslised olud. Elanikkude pea-tulualaks on kalapüük, kuna vähemik elatab end kauplemisest või käsitöölisena ja ametnikkudena. Kalasaak olla rõõvpüügi tagajärjel vähenemas; seepärast ei jätku sellest enam kõikide elatamiseks, ja paljud käivad väljas tööl — müüritöölisena ja põlevkivi-kaevandustes.

Alevis on mõned vähemad tööstuslised ettevõtted ja kauplused (vt. lhk. 559.). Ühes kaupluses oli kuni 1922. a. kevadeni Venemaaga kaubavahetamiseks transiitpunkt.

Vaimline elu. Kallaste elanikud — venelased — on kõik vanausulised ja peavad oma usust ning kombeist tugevasti kinni. Vanemal ajal olnud viinavõtmine ja suitsetamine hoopis haruldaseks ning kõikide poolt põlatud asjaks, kuna nüüd noorem põlv sellest enam nii palju ei hooli ja isegi juukseid lõikab, habet ajab ja suitsetab. Kallaste venelased on võrdlemisi jõukad ja elavad võrdlemisi puhtalt ning korralikult. Eestlased sellevastu on vähem jõukad ja nende elamistingimused ka raskemad. Hariduse poolest on Kallaste võrdlemisi maha jäänud: venelaste seas on veel rohkesti kirjaoskamatu (iseäranis naisi), ja praegugi ei suuda ainuke rahvakool (4-klassiline, vene õppekeelega) kõigile lastele õpetust anda. 1922./23. aastal jäid umbes 80 last koju — ruumipuudusel ja vaesuse tõttu. Eesti lapsed käivad pea kõik koolis, ja nimelt Kokoras.